

Izhaja dvakrat na mesec ter stane za vse leto 1 K 60 vin., za pol leta 1 K.

Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošlji upravništvu „Rodoljuba“ v Ljubljani, vse spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“.

RODOLJUB

Za oznanila plačuje se od štiri-stopne petit-vrste 16 vin. če se enkrat tiska; 24 vin. če se 2krat, in 30 vin. če se 3krat ali večkrat tiska.

Pisma izvolijo naj se frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

17. števil.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1904.

XIV. leto.

Celovski škof Kahn in Slovenci.

(Dopis s Koroškega.)

Koliko se je že pisalo o pogubonosnem vplivu škofa Kahna na slovensko gibanje na Koroškem. Ko je zasedel škofovsko stolico, je bil pohleven in ponižen, in če ga je kdo videl na ulici, si pač ni mogel misliti, da je ta mož knezoškof krški. A skoro je pokazal rozičke. Začel je sanjariti o večji moči, za katero pa je potreboval najprej denarja. Toda kako ga dobiti? Duhovščina, to je uvidel, se zanj ni posebno ogrevala, posebno ko je začel importirati jezuite in jih obljuboval še vedno več. Vrhutega je imela slovenska duhovščina mnogo sicer že starejših, a jako značajnih, neodvisnih mož, kateri so bili mlajšim vzor; ker so pa bili slovenski duhovniki vobče premožnejši kakor nemški, se je bilo treba v prvi vrsti obrniti na te. Treba je bilo torej nekoliko prijaznosti in pohvale, tupatam kakšno imenovanje, morda celo proti volji vsemogočnega deželnega predsednika Schmidta. Dosegel je, da so ga nekateri jeli obdajati z gloriolo pravičnosti. Saj je Slovenec hitro hvaležen za vsako mrvico, četudi navidezne pravice! Začel je z zgradbo Marijanišča. Tudi ta ideja je nekaterim slovenskim duhovnikom prav ugajala. Mislili so na to, da bo na ta način lahko študiralo več slovenskih dijakov. Škof pa je mislil na čisto kaj drugega. Hotel si je vzgojiti kreature, duhovnike, ki znajo oba deželna jezika, brez narodne zavesti, pokorne samo škofovim političnim namenom. A vse to je znal v začetku uprav jezuitsko prikriti, da so slovenski duhovniki segali globoko v žepe in podpirali škofovo Marijanišče. Poudarjajoč dobri namen, si je škof že upal sčasoma oblastneje nastopati in je posebno slovenskim cerkvam predpisoval izredno visok davek. Lahko se reče, da je v tej zgradbi $\frac{2}{3}$ slovenskega denarja, dasi se z njim povšečinoma podpirajo samo nemški dijaki. Ravnateljstvo zavoda je seveda nemško, in komaj en prefekt je Slovenec. Slovenski dijaki kmalu med seboj niso smeli več slovensko govoriti, dočim so nemški gojenci z odobravanjem škofovim celo nacionalnejše nastopali kakor zunanji gimnazijci. Odpor Slovencev se je s silo potlačil; nekaj jih je prostovoljno izstopilo, drugi pa so morali iti, in tako je sčasoma zavlada v zavodu tisti duh, katerega je Kahn želel, duh mednarodnega klerikalizma, to pa seveda samo pri Slovincih, kajti nemški gojenci ostali so prej kot slej narodno čuteči. To vzgojo je nadaljeval tudi v bogoslovju. Tukaj kakor v Marijanišču prepoved slovenskega občevanja, jezuitski sistem „špicelnov“, ki so zatožili vsakega, ki je količkaj mislil samostojno in slovensko. Te škandalozne razmere so povzročile, da je parkrat zavrelo med slovensko duhovščino. Toda kaj se hoče, duhovna

pokorščina in pa okolnost, da so se samostojnejši voditelji med njimi vedno bolj starali in počasi izumrli, ste bili krivi, da je ostalo samo pri mrmranju. Sicer se je pa o takih prilikah znal škof temu ali onemu osebno prikupiti, da je nezadovoljnež umolknil, in ker je imel skoro v vseh odločilnih mestih svoje ljudi, se je znal prav jezuitsko izviti občni nevolji, zavračajoč krivdo na druge. Ko je potem ustanovil svojo tiskarno in svoj dnevnik, se je tudi tukaj strogo pokazalo, da je ost naperjena semtertja bolj proti Slovincem, kakor proti nemškim političnim nasprotnikom. Med tem časom pa je že dobil med slovenskimi duhovniki več slepo mu vdanih slug. Začela se je tista pogubonosna era v slovenskem pokretu na Koroškem, ko so prej omenjeni škofovi pristaši kakor Podgorc i. dr. začeli naglašati samo versko stališče, ko so priporočali in delovali na popolno spojenje slovenske stranke s škofovo nemško stranko in bili na enkrat mnenja, da slovenščini na Koroškem itak ni več pomagati. Ti duhovniki so sicer vodili politični boj z vso strastjo, toda samo za klerikalizem, in odbijali od sebe vse, kar jim ni slepo sledilo, celo duhovne sobrate. Posledice so se skoro pokazale; res je postajal klerikalizem med Nemci vedno jačji, okraj za okrajem so iztrgali nemški ljudski stranki, dočim so Slovenci — ne da bi napredovali — gubili celo staro svojo posest. In vendar voditelj vse akcije škof Kahn je ostal še vedno v ozadju! Tudi v deželnem zboru je našel vedno kak višjepastirski ton, če se je šlo za slovenske pravice, da se mu dolgo ni moglo dokazati, da bi bil v istini sovražnik Slovencev.

Odgovornost za napade njegovega dnevnika na Slovence pa je navadno jemal na svoje rame nemški nacionalni duhovnik Weiss, dočim je škof vedno kalmiral razgrete duhove s tem, da mora list z ozirom na nemške čitatele in na nemško ljudsko stranko pisati semtertja bolj nacionalno. To je šlo tako dolgo, dokler ni bila njegova stranka na Nemškem in Slovenskem popolnoma utrjena in dokler niso bili njegovi instituti dovolj močni. Ko pa se je začutil dosti močnega, je vrgel jezuitsko svojo krinko stran in se postavil javno v eno vrsto z Lemischem in Dobernigom, katera je v nemškonaacionalni agilnosti v resnici že preje prekašal. Prav jasno je to pokazal, ko se je šlo za slovensko uradovanje pri sodiščih na Koroškem. Niti molčati se mu ni zdelo več potrebno, ampak javno in jasno so nam odrekli pravico on, njegova stranka in njegov list. Ko se je bil dosti našel slovenskega denarja, ko je videl, da ima tudi med slovenskimi duhovniki že dosti slepih orodij — in da se mu za svojo vladu ni več bati — pljunil je javno na pravice svojih slovenskih ovčic in odslej ne zamudi več prilike — da pokaže Slovincem svojo višjepastirsko nenaklonjenost.

Njemu na strani maršira seveda slepo mu vdani kapitel. Kaj nam pomaga, če je stolni prošt blag in pravičen, če so pa drugi takoimenovani kanoniki ala Müller in Sommer svojo narodno zavest in značajnost izgubili pred vrati stolnega kapitlja in so zdaj najzvestejši škofovi hlapeci. Na ta način je umljivo, da je škof izgubil zadnjo mrvico sramu in da sedaj celo tam, kjer vlada in sodišče tega ne moreta storiti, germanizira in vihti svoj bič nad vsakim nepokornim duhovnikom. Najnovejši pojav njegovega nemškega nasilstva je, da prepoveduje slovenskim duhovnikom potom posebnih dekretov dopisovati vladi in sodišču slovenski. Tak dekret — katerih je poslal tekom zadnjih mesecev na večje število slovenskih duhovnikov, se prilično glasi takole: „Okrajno glavarstvo ali sodišče nam je z vlogo i. t. d. naznanilo, da dopisujete na to oblast v slovenskem jeziku — — — i. t. d. V bodoče se poslužujte pri takih prilikah nemškega jezika!“ —

Česar bi se nobena vlada ne upala napraviti, dokler ni nemški jezik državni jezik, to dekretira kratko nemški škof Kahn. Vkljub temu, da so se duhovniki s posebno vlogo temu uprli — da ga je celo takrat v Celovcu navzoči Slovincem skrajno neprijazni škof Nagl podučil, da v njegovi diecezi, kjer so tri narodnosti, vsak duhovnik uraduje v jeziku svoje narodnosti, — ni to nič izdalo, marveč škof se je obrnil s posebno vlogo še na deželno vladu, naj mu pomaga v tej stiski in mu pove, na katere postavne določbe se naj on sklicuje pri svoji odredbi. Tako dela vsem „narodom pravični“ škof. Ne dosti torej, da nam vlada krati naše pravice, kjer le more, sedaj hoče škof Kahn sam biti bolj nemškonaacionalen kakor nemškonaacionalni uradniki pri vladi in sodiščih! Ob enem je škof prepovedal tudi slovensko zapisovanje v matrike — in v doglednem času bo še nemara zabranil slovenskim duhovnikom tudi slovensko govorjenje.

Tako nastopa proti slovenskemu jeziku tisti škof, kateremu je slovenski mladeniški shod na Brezjah, ki je bil po izpovedi njegovih prirediteljev in „Slovenčevih“ urednikov — baje velenarodna manifestacija, poslal svojo posebno vdanostno izjavo, to je tisti škof, ki še vedno cenzurira knjige — slovenske „Družbe sv. Mohorja!“ Quousque tandem? Ali se bodo koroški Slovenci dali še nadalje voditi po tem človeku? Ali res ni na Koroškem moža, ki bi napravil konec tej sramotni in pogubonosni odvisnosti koroških Slovencev od takšnega katoliškega škofa!?

Vojna na Daljnem vztoku.

Ruski „Rdeči križ“.

V torek dne 16. t. m. je izročila tovarna za železniške vozove v Ha-

novru zastopnikom ruskega „Rdečega križa“ — štabnemu stotniku pl. Vilčkovskemu, dvornemu svet. Majerju in nadzorniku Ezeljevemu — po naročilu imenovane družbe zgrajeni železniški voz, ki je brez dvoma prvi te vrste na svetu. Ta voz bo namreč služil izključno za pranje perila ruske vojske na Daljnem Vztoku. Pri izročitvi so bili navzoči zastopniki oblastev nemškega „Rdečega križa“, štabni častniki, inženirji in več odličnega občinstva. Vagon je zgradila hanovrska tovarna železniških vozov, notranjo upravo pa tvrdka Slute & drug. Voz je dolg 19.6 m, tehta 28.000 kg, nosi pa 30.000 kg. Zunaj je belo pobarvan in nosi na sredini velik rdeč križ kot znak svojega namena. Stroji za pranje so urejeni tako, da se vsak teden lahko opere perila za 50.000 mož. Umazano perilo se dene najprvo v posebni za to določeni desinfekcijski aparat. Od tu pride perilo v pralni in izpiralni, nato pa v sušilni stroj, kjer se deloma posuši. Končno pa se ga dene v poseben aparat, kjer se perilo popolnoma posuši, zravna in zlika. Preskušnja se je izvršila z izvrstnim uspehom in je vzbudila splošno zanimanje in priznanje. Čuje se, da si ogleda ta pralni železniški voz tudi cesar Viljem.

Rusija kupuje nove vojne ladje.

„Daily Chronicle“ poroča iz Pariza, da se ruska vlada na vse načine trudi, da bi se ji s francosko pomočjo posrečil nakup argentinskih oklopnih križark „Pueyrredon“ in „General Belgrano“ ter čilenskih križark „Esmeralda“ in „Čakabuko“. Sprva se je nameravalo, da bi imenovane vojne ladje navidezno nakupila Črna gora; ta načrt se pa ni posrečil, ker sta se tako argentinska kakor čilenska vlada bali, da bi se jih dolžilo, da ste kršili nevtralnost; saj je bilo pač jasno, da je Črna gora nakupovala križarke za Rusijo. Ker se je torej izkazalo, da se nakup more izvršiti le, ako prodajalce ščiti kaka nevtralna velesila, deluje sedaj Rusija na to, da bi Francija pooblastila tvrdko „Forges et Chantiers de la Mediterranée“ nakupiti z ruskim denarjem — navidezno seveda za francosko mornarico, dejansko pa za Rusijo — gori navedene križarke, ki bi iz ameriških luk odplule pod francosko zastavo, katero pa bi kasneje zamenjale na določenem mestu z rusko, in se pridružile baltiškemu brodogradu. Ta pogajanja so že skoro končana in ni dvoma, da se bo nakup tudi posrečil. Sicer bo proti nakupu ugovarjala Japonska, kar pa stvari ne bo preprečilo, zlasti ker se bosta tako Anglija, kakor Nemčija varovali, da bi se radi take malenkosti razdvojili s Francijo.

Baltiško brodogradje.

„New-York Herald“ se poroča iz Petrograda: V vseh ladjedelnicah

v Kronštatu se dela z naporom vseh sil, da se vse pripravi za odhod baltiškega brodogoja. »Zemčug« in »Izumruš«, dve krasni križarki II. razreda, ste že zapustili ladjedelnico in ste usidrani v luki. Križarka »Oleg«, najelegantnejša ladja, ki se je kdaj gradila in ki je izborna armirana, je usidrana v Nevi. Oklopnice »Aleksander III.«, »Orel«, »Aleksander II.«, »Navarin«, »Sisoi Veliki«, »Knjaz Suvorov«, »Dimitrij Donskoj« in »Oslablja« tvorijo eno eskaдро in so usidrane v Kronštatu.

Iz Kodanja se brzjavljaja, da navzlic vsem dementijem baltiško brodogojje vendarle odpluje na Daljni Vtok. V osmih dneh bo že gotovo plulo to brodogojje po danskih vodah. Z vodo in premogom ga bodo preskrbljevali parniki »Voronež«, »Kijev«, »Vladimir«, »Tameov«, »Jaroslav«, »Jupiter«, »Odesa«, »Merkurija«, »Meteor«, »Slava«, »Rosija«, »Baron Drizen« in »Herman Larche«.

Po poročilih iz Viborga pa je v soboto popoldne tamkaj mimo plula ruska križarka »Terek« z dvema torpedovkama.

„Askold“ in „Grozovoj“ v Šanghaju.

Po poročilih iz Šanghaja ste se včeraj obe ruski vojni ladji »Askold« in »Grozovoj«, ki ste utekli po pomorski bitki dne 10. t. m. v Šanghaj, prostovoljno razorožili. Moštvo se odpošlje pod pogojem, da se ne udeleži več te vojne, domov na Rusko. Ruski vojaki so sedaj nastanjeni v Šanghaju v privatnih stanovanjih.

Slovanske paralelke v Šleziji zagotovljene.

Opava, 26. avgusta. Danes je imel šlezijski deželni šolski svet pod predstvom deželnega predsednika sejo zaradi vladnega nadržta, da se na učiteljski v Opavi ustanove češke, na učiteljski v Tešnu pa poljske vzporednice. Dunajska vlada je že tudi priposlala organizacijske statute. Nemci so vložili dva predloga. V prvem so zahtevali, naj se namera sploh opusti. Ker je bil ta predlog odklonjen, so vložili posredovalni predlog, v katerem sicer priznavajo, da je dvojezičnost na omenjenih zavodih potrebna, da pa naj se slovanski razredi ne ustanove v Opavi in Tešnu. Tudi ta predlog je bil odklonjen. Po štiriurni razpravi je bil sprejet vladni predlog, da se v Opavi in Tešnu ustanove slovanske vzporednice. Vzporednice se aktivirajo že v septembru t. l.

Italijansko vseučiliščno vprašanje.

Trident, 26. avgusta. Referat na shodu italijanskih dijakov v Levicu zahteva predvsem, da se italijansko vseučilišče ustanovi v Trstu. Začasna ureditev tega vprašanja je mogoča le tako, da se premestijo italijanske paralelke v Inomostu na Dunaj ali pa se puste v Inomostu. V prvem slučaju se italijanski dijaki pozivajo, da paralelke bojkotirajo, v drugem slučaju pa, da vsako provokacijo nemškega dijaštva najodločneje zavrnejo. Italijanski poslanci se pozi-

vajo, da prisostvujejo otvoritvi predavanj v Inomostu, da branijo s svojo navzočnostjo italijanske dijake. Nadalje se pozivajo vse italijanske občine, naj prispeva vsaka najmanj 4 K za izdatke, ki jih ima italijansko dijaštvo s sedanjo akcijo.

Domače in razne novice.

— **Obstrukcija se bo nadaljevala** — tako je za prihodnje deželnozborsko zasedanje napovedal škofov list. Kaj drugega tudi ni bilo pričakovati, kajti kar je v klerikalni stranki zmernejših ljudi, ti nimajo nič vpliva in se na njih ugovore proti obstrukciji nihče ne ozira. Klerikalci so si napravili prav primeren načrt: Deželni zbor sme dovoliti samo tiste ljudske potrebe, na katerih se klerikalci interesirani, drugim ljudskim potrebam pa se ne sme ugoditi. Le škoda, da ta program ni nov in da ga v deželnozborski večini ni človeka, ki bi sedel na te limanice. Prebivalstvo naj bo torej pripravljeno, da bo v prihodnjem deželnozborskem zasedanju klerikalna obstrukcija zopet požrla precej tisočakov in da bodo klerikalci na pobalinski način onemogočili vsako koristno delo.

— **„Strokovno društvo kranjske obrtne družbe na Jesenicah-Savi“**, tako se glasi novo ožlindrano društvo savskih delavcev pod zastavo črnih hujšakcev. Pravila napravil je dr. Žlindra, a c. kr. vlada jih ni do danes potrdila, nego le župnik Zabukovec in »Rechenkünstler« javorniški fajmošter Košir. Načelnik je pritepenec, ki sliši na ime »Ničla«. Društveni lokal imajo na Savi v fajmoštrovi gostilni, katero ima na račun neka farška baba po imenu »Pogačenča«. Ime »kranjske obrtne družbe« so ukradli, da bi vsakdo mislil, da je to društvo kranjska obrtna družba sama na noge postavila. A zmoti se, kdor misli, da bode to društvo kako društvo v dobrodne namene. To društvo nima drugega namena nego, nabirati denar za katoliški štrajk! Pa vlada je malo bolj prebrisana kakor dr. Žlindra in njegov kumpanjon Ničla Glavič. Ta dva falirana žlindrovca sta mislila uboge delavce sesati in zato je c. kr. vlada temu društvu prepovedala denar pobirati! Radi tega je pred dnevi v jeseniškem ajmohtarskem konsumu neki delavec tako zabavljajal na vlado, kakor da je kaka farška cunja, a stvar se je izvedela in mož pojde pod ključ. Lahko bi o novem »strokovnem« društvu marsikaj povedali, pa se nam ne zdi vredno. Črnuhov se nihče ne boji. Odborniki »strok. društva« so vsi falirani ljudje, kakor je tudi dr. Žlindra faliran politik in falirano žlindro mečejo na Savi v vodo. Tako se sčasoma tudi jeseniškim popičem in njihovim faliranim žlindri zgodi. C. kr. vlada pa opozarjamo, naj še enkrat pravila »strokovnega« društva dobro pregleda.

— **„Farji so ga zredili“** — to očitajo klerikalci vsakemu naprednemu možu, če je od kacega sorodnika-duhovnika užival kako podporo, prav kakor da bi radi tega ne smel imeti svojega prepričanja in bi moral biti vse žive dni poslušen sluga celega duhovskega stann. Da je jako mnogo duhovnikov, ki so jih liberalci zredili, tega se Slovenčevci nikdar ne spominjo. Tudi stari aligator na Kamnu je

eden tistih, ki se je poprijel očitka »farji so ga zredili« in zato menda ni odveč, če mu pokličemo v spomin dogodbico iz mlajših dni. Šuklje je imel sorodnika-duhovnika P., ki je služil kot župnik v S. in tam umrl, če se ne motimo l. 1871. V S. je bil tedaj za sodnega pristava umrl dr. Gestrin, ki je imel izvršiti zapuščinsko obravnavo. V župnikovi blagajni se je našel cerkveni denar, a tega cerkvenega denarja je manjkalo 150 gld. Namestu denarja se je dobil listek, na katerem je bilo zapisano, da je župnik teh 150 gld. cerkvenega denarja poslal sedanjemu staremu krokodilu na Kamnu. Župnik si je izposodil cerkveni denar, da je Šukljeju pomagal iz stiske. Vsled tega se je dr. Gestrin obrnil do Šukljeja, naj vrne teh 150 gld., da ne bo na njegovem sorodniku-župniku ostal madež, da je defraudiral 150 gld. cerkvenega denarja. A kdor misli, da je Šuklje ta denar povrnil, ta moža slabo pozna. Šuklje je odgovoril, da njemu nič mar, kje je sorodnik-župnik denar dobil; Šuklje je odgovoril, da je prosil župnika, naj mu iz svojega žepa pošlje denar in da on vsled tega ničesar ne plača. In pri tem je ostalo. Šukljeja so torej tudi farji zredili, on pa še do danes ni vrnil tistih 150 gld., nego je rajši pustil, da ima njegov dobrotnik še danes na svojem spominu madež, da je defraudiral cerkveni denar.

— **Snažnost v ljubljanskem lemenatu.** Povprek je v ljubljanskem semenišču kakih 70 gojencev v starosti od 18 do 25 leta. Ti mladi ljudje so leto in dan v tem umazanem poslopiju, a se nikdar ne kopljejo. V semenišču ni nobene kopalne sobe in drugam se lemenatarji tudi ne hodijo kopat. Če se gre kak lemenatar kopat k »Slonu«, je koj na sumu, da je liberalec, ali pa da ima kako bolezen. To naziranje je popolnoma v smislu cerkvenih naukov srednjega veka, ko je najbolj svinjski menih veljal za najpobožnejšega, ali dandanes bi se pač že spodobilo, da bi tudi duhovniki začeli nekoliko gledati na telesno snažnost. Dandanes se zahteva pri vsakem institutu, kjer je le deset otrok, kopalna soba, v šolskih poslopijih se skrbi za kopalnišče, samo lemenatar se leto in dan ne sme oprati. Enkrat so neki komisiji baje pokazali v lemenatu kopalno sobo, ali ker se lemenatarji — to vemo pozitivno — nikdar ne kopljejo, je dotična soba ali nalašč zaprta ali pa so si kopalne priprave le izposodili, da so jih komisiji pokazali. Ta okolnost pojasnjuje: 1) Zakaj lemenatarji tako neznansko smrde, da se jim na cesti ljudje umikajo kakor čredi kozlov in 2) da nimajo duhovniki, specialno voditelji ljubljanskega semenišča nič razuma za telesno snažnost. Radovedni smo le, kako bo glede kopanja preskrbljenov škofovih zavodih v Št. Vidu.

— **Tudi to zaslužijo!** Preteklo nedeljo so blagoslovili in slovesno otvorili v Metliki »Obrtni dom«. Opoldne so priredili obrtniki skupen obed, ki se ga je udeležila tudi metliška duhovščina, na čelu ji n. v. r. prošt Fr. Dovgan. Pri obedu so napivali vsem tamkaj prisotnim stanovom. In tako je napil metliški g.

župan tudi g. proštu, oziroma duhovščini, ki se mu zdi potreben stan, ako se drži svojega poklica. Za napitnico se je zahvalil g. prošt in pri tej priliki povedal metliškim klerikalnim hujšakcem in »Slovenčevim« lažnikom to, kar jim gre in kar zaslužijo! G. prošt je dejal: »Kdor trdi, da v Metliki med belokranjskim ljudstvom vera peša in da ti ljudje ne izpolnjujejo svojih dolžnosti, ki jih imajo nasproti cerkvi, ta ne govori resnice in ne pozna razmer!« Iz njegovega govora je bilo posneti, da vlada med proštom in meščanstvom lepa harmonija in da g. prošt pošteno naše ljudstvo, ki živi danes tako, kakor je živelo takrat, ko še nismo poznali klerikalizma, spoštuje in čisla, kakor ga spoštuje in čisla ono. Zatorej se mu ne zdi prav, kdor govori o Metličanih drugače, nego je resnica! — To lekcijo — kakor rečeno — so naši belokranjski »Slovenčevi« in »Domoljubovi« novičarji prav pošteno zaslužili, samo drugo vprašanje je, če jo bodo tudi uvaževali! Metliškim klerikalnim gardistom, ki so se utaborili deloma v komendi n. v. r., deloma v proštiji, deloma v okolici in koder kujejo svoje sulice, ki jih mečejo v poštene, spoštovane in zaslužne meščane, stari g. prošt več ne imponuje: on je duhovnik in ne politik, a oni so rajši politiki in ne duhovniki!

— **Župniku v Rajhenburgu,** ki nabira darove za zgradbo nepotrebne nove cerkve obetajoč udom, ki plačajo 12 K, večne maše, poslal sem 12 vin. z besedilom: »Za uda, ki plača 12 K, se bodo brale večne maše. Jaz pa Vam pošljem stoti del tega t. j. 12 h. Prosim tedaj, da bom deležen le stotega dela večnih maš. Večnost se ima torej razdeliti na 100 enakih delov in en tak del je moj. Filozof Krek, na pomoč! Kako pojde to? Jaz mislim tako: Večnost: 100 = večnost. Mojih 12 h odvaga torej 12 K. — Katoličan.

— **Pohujšljiv molitvenik.** Iz Idrije se nam poroča: K našemu somišljeniku je došel oče, kojega hčerka je bila letos pri birmi, ter prinesel seboj molitvenik »Skrbi za dušo!«, dar hčerki od birmske botre. Pritoževal se je, da je moral vzeti hčerki te »mašne bukvice«, ker so iste skrajno pohujšljive ter opozoril na več pohujšljivih mest v tej »z visokočastitim knezoškofijskim dovoljenjem« izdani molitveni knjižici. Navaja se eno iz poglavja o izpraševanju vesti: »Zakonski... Niste li morda nasprotovali namenu zakona zakonsko posteljo umazali, da bi otrok ne imeli?! — Joj, kakšen greh je to v božjih očeh! — Niste-li pohujšali lastnih otrok... že veste kako!...« Spada li to v molitvenik za pobožne Slovence? Pa ne le, da je molitvenik pohujšljiv, je sicer tudi vse besedilo tako, da mora zastrupiti otroško dušo in le čudno je, da ni več ljudi versko blaznih, ko čitajo slične »mašne bukvice«. Starši pa naj bodo previdni, kadar kupavajo deci molitvenike.

— **Liberalci podporniki — klerikalcev.** Po inicijativi metliškega g. organista so osnovali v Metliki pevski in tamburaški zbor. Fantje in dekleta se vadijo v lepem, ubranem petju in tamburanju, s čimer si blažijo srce in okus in kar je zatorej vse hvale vredno! Nas prav

veseli, da tako vzgajajo zlasti v kmetiškem ljudstvu čut do lepega in plemenitega. — V odboru tega društva pa je bojoviti klerikalni kaplan Ivan in menda tudi nič malo-važnejši klerikalni gladijator n. v. r. komende oskrbnik Vukšnič. Iz tega izvira, da živi pevski in tamburaški zbor v najčistejšem klerikalnem zraku, zakaj: kakršni generali — taka vojska. Prebivalstvo Metlike pa je z neznatnimi izjemami liberalno, saj je n. pr. dobil pri zadnji deželnozborski volitvi dr. Tavčar vse glasove, razen 3—5. In sedaj pride! Preteklo nedeljo je priredil ta pevski in tamburaški zbor veselico s koncertom in tombolo. Ako bi ne prišli h koncertu liberalni Metličani, bi bilo težko govoriti o obisku. Ako bi ne darovali daril za tombolo liberalni Metličani, bi bilo težko govoriti o dobitkih! Tega pa niso storili zaradi tu imenovane dvojice klerikalnih petelinov, nego iz ljubezni do lepše domače pesmi in do plemenitega stremljenja nekaterih mirnih in pametnih ljudi! Radovedni smo sedaj, kako se izkažejo klerikalci hvaležne svojim liberalnim podpornikom? Radovedni smo zlasti, ali sedaj izgine iz sobotnih »Slovenčevih« in »Domoljubovih« številke obrekovanje, sumničenje in natolcevanje lastnih liberalnih podpornikov? Če povemo odkrito, moramo priznati, da nimamo nič vere v to, zakaj poštenja ne smemo iskati med fanatičnimi klerikalci!

— **Dopolnilna volitev na Goriškem.** Za deželnozborski mandat odvetnika dr. Luzzatta, ki je z 200.000 K tujega denarja »odpotoval« na grške otoke, se poteguje odvetnik vitez dr. Kamilo Egger. Ker je kandidat bližnji sorodnik deželnega glavarja dr. Pajerja, je njegova izvolitev skoraj zagotovljena. Volitev se vrši 1. septembra.

— **Kratka, a dobra sodba.** Pred več dnevi sta se vozila po gorenjski železnici, dva duhovnika. Eden je bil jako star in prav čestitljiv, četudi preprost mož. Mirno je kadil iz svoje pipice in se razgovarjal s svojim spremnljevalcem, ki je bil očitno kak novomašnik, kajti bil je jako mlad in jako podjeten. Novomašnik je starega gospoda izpraševal o tem in onem in končno ga je tudi vprašal: kako pa imate kaj politiko na Koroškem? Stari gospod je novomašnika malo od strani pogledal, potem pa mu jo je zasolil z besedami: Hvala Bogu, da nimamo kranjske. In od tedaj nista duhovnika več govorila. Novomašnik je vzel pridigo iz žepa in jo študiral, da ni utegnil povzdigniti pogledov, stari župnik s Koroškega pa je žulil svojo pipico in morda premišljal, kam je duhovniška politika spravila slovenski narod.

— **Jeseniški duhovniki** so se v sobotnem »Slovenču« spravili nad veselico planinskega društva na Jesenicah. Čudimo se velikemu zanimanju, ki so ga naenkrat ti gospodje pokazali jeseniški podružnici, kajti doslej je še niso smatrali vredne, da bi pristopili k njej. No, vkljub temu hočejo tudi tukaj imeti glavno besedo in tarnajo, da so v odboru sami liberalci. Ali hočete, da bomo klerikalce še preje volili v odbor, predno pristopijo društvu? Dopisnik »Slovenčev« je mojster v zavijanju in sumničenju, izza vsake vrstice se reži njegov hinavski obraz. Ne more prikriti taj-

nega veselja, da veselica ni uspela tako veličastno kot lanska. Seveda so temu krivi po njegovem mnenju liberalci. V resnici je pa temu kriv največ Bog, ki je ob nepravem času poslal dež in pa kaplan Zabret, ki je svojim ovčicam prepovedal udeležiti se veselice. Nekateri, ki so vkljub tej prepovedi šli v Milanov log, so se seveda strašno čudili, ko so videli tam častitljivega župnika Aljaža, ki je na Dovjem že ob pol 1. imel krščanski nauk, samo zato, da je mogel prihiteti k nam. Na vse laži, ki jih je farovski dopisnik nakopičil, ni vredno odgovarjati. Kdor pozna planinsko društvo, ve, da je nepolitično, in ravno tako jeseniška podružnica, zato je skrajna nesramnost, da hočejo duhovniki zasejati vanjo razdor in onemogočiti njeno plodonosno delovanje. Ti ljudje, ki imajo vedno na jeziku sladke besede o složnem delovanju, so isto s svojimi zavratnimi napadi najbolj onemogočili. V resnici jim je samo za to, da bi zaplapolala belo-rumena zastava nad slovenskimi pokrajinami, slovenska trobojnica jim služi samo kot limanice, na kateré love neizkušene kaline. Zabavljajte in nasprotujte dalje, kakor vam drago, naše podružnice ne uniči tudi združeno nemško in klerikalno sovraštvo. Dosegli boste ravno nasprotno in skoro se tudi nam v duševnem oziru uresničijo besede naše himne: V hribih se dela dan, v hribih žari!

— **Slovensko delavsko izobraževalno društvo na Jesenicah** začne s 1. septembrom z brezplačnim večernim poukom. Poudčevali se bodo samo člani tega društva in sicer v raznih predmetih, kakor v obrtnem spisu, računstvu, knjigovodstvu, risanju itd. Opozarjamo vse delavce, kateri imajo veselje do izobraževanja, naj pristopijo k temu društvu, kajti priložnost je tu, se marsikaj dobrega naučiti za življenje. Radi počitnic ni dosedaj društvo delovalo, kajti pouk bo vsako leto od 1. septembra do 1. julija v. l., na teden trikrat po dve uri zvečer. Omenjeno društvo ni politično društvo in tudi ne društvo popivanja po raznih gostilnah, kakor jih imamo žali Bog toliko na Jesenicah pod vodstvom črnih kut, ampak je ustanovljeno samo v blagor in korist onih delavcev, kateri dosedaj radi pomanjkanja obrtne šole na Jesenicah, niso imeli priložnosti se izobraževati. Posebno staršem priporočamo mladino, kajti sad katoliškega izobraževanja imamo priliko pomilovati vsaki dan v našem kraju. Gg. učitelja Salbergerja in Fabinca pa prosimo, da nas bosta podpirala v temu društvu po svoji moči, isto tako pa tudi gg. uradnike. Ker je društvo še mlado in ima malo dohodkov ter skrbi za sedanje potrebe samu uradnik g. Pongratz, vljudno prosimo slovenske rodoljube, da mu brezplačno prepuste kake dobre čeprav stare, slovenske poučne in zabavne knjige, za kar se bode gotovo mladina in delavci tovarne za železo na Jesenicah hvaležne izkazali. Ako tedaj hoče kak rodoljub našemu društvu kako knjigo podariti, naj jo pošlje tudi nefrankovano uradniku Antonu Pongratzu na Jesenicah Gorenjsko. — Slovensko delavsko in izobraževalno društvo na Jesenicah.

— **Nova podzemna jama.** Nedaleč od vasi Šuta (Sv. Tih) pri Komnu je globoka razpoka, ki je lovčcem dobro znana, ker v njej gnezdi mnogo divjih golobov. Pretečeni teden je skočil v brezno 86letni starček Ivan Štepančič zaradi domačih preprirov. Pastirji so našli pred breznom starčkov klobuk. Toda nihče se ni upal v glo-

bočino. Končno se je prijavil lovski paznik Andrej Lega iz Komna. Dvakrat so ga spustili v globino, a obakrat je moral nazaj, ker je bila 45 m dolga vrv prekratka. Šele s 100 m dolgo vrvo je dosegel tla. Ni pa mogel sam spraviti mrtvega trupla, ki je že močno trohnelo, iz jame ter je moral še enkrat na vrh, da je vzel za pomoč še enega moža s seboj. Truplo sta spravila v vrečo ter jo privezala za vrv. Lega je pripovedoval, da se razprostira od 100 m globokega brezna velikanska, nad 300 m dolga jama, ki je polna kapnikov. Prinesel je tudi s seboj več krasnih stalagmitov. Občina Ivanograd, kamor je spadal samomorilec, je izplačala Legu 100 K, njegovemu pomočniku pa 50 K.

— **Izseljenci pozor!** Kakor se nam poroča iz zanesljivega vira, so Združene države v Ameriki zelo poostrele zakone za izseljence. Vsakdo, ki pride v luko v New-Yorku, mora imeti poleg voznega listka še 10 dolarjev denarja, sicer ga pa prepeljejo v Ellis-Island, koder mora čakati prvega parnika, da ga odpelje nazaj v Evropo. Zadostuje pa tudi, ako kak sorodnik jamči za izseljenca, da ga bode toliko časa vadrževal, dokler ne dobi dela. Enako strogo postopajo tudi z izseljenci v Južni Ameriki, zlasti z onimi, ki se hočejo naseliti v Argentini, in se večkrat pripeti, da ondotne oblasti zavrnejo cele družine, posebno take, ki so dospеле ne da bi se mogle izkazati s kakimi denarnimi sredstvi, in se morajo povrniti nazaj v staro domovino.

— **„Nema rata bez — Hrvata“!** »Obzor« piše pod tem naslovom: Početkom rusko-japonske vojne so najeli Japonci okoli 100 Hrvatov, ki so delali v rudokopih v Kaliforniji, in jih odpravili na bojišče, da bi jim tamkaj pomagali graditi nasipe. Ko se je pa kasneje pri navalih na Port Artur izkazala potreba, da se dopolnijo prazne vrste japonske vojske z novimi silami, so Japonci Hrvate, ki so rodom iz Like, oblekli v uniforme in jih poslali pod utrdbu Port Arturja. Pri nekem naskoku pa so se Hrvati nekoliko oddaljili iz bojne vrste in padli v roke ruskim vojakom. Ko so jih Rusi obkolili, so se Ličani jeli križati — ne ve se ali vsled strahu, ali da pokažejo, da so tudi krščanski ljudje. Ko se je stvar pojasnila, kako so prišli v japonske bojne vrste, so jih Rusi sprejeli v svoje kolo, Hrvatje so se preoblekli v rusko uniformo in sedaj junaško branijo Port Artur proti napadam Japoncev. — Odgovornost za to vest seveda prepuščamo »Obzoru«!

— **Papeževa „opravljivost“.** Listi so poročali, da sedanji papež ne čuti nikake mržnje do italijanske kraljeve rodbine, temuž se ji skuša približati. Da pa staro sovraštvo še ni izmrlo, dokazuje papeževa tajna okrožnica, ki jo je izdal na vse italijanske škofe povodom veselega dogodka, ki ga pričakujejo na dvoru. Okrožnica pravi: »Ako bi slučaj hotel, da se stori pravica sv. stolice nova žalitev, namreč s tem, da se novorojenčku da naslov »rimski princ«, dolžnost je vsakega škofa, da pametno pa odločno izrazijo svoja čustva nad ponižanjem, ki se pripravlja za sv. stolico; vsled tega ne smejo sodelovati pri cerkvenih slavnostih, ki se prirede ob tej priliki. Razen tega morajo škofje skrbeti, da se v škofijah cerkvene države ne opravljajo tozadevne funkcije v katedralah temuž v kateri drugi cerkvi, ki pripada mestni upravi, da na ta način škofom in kapiteljem ni treba prisostvovati. Tudi ni dovoljeno, da se moli »pro rege«. — Klerikalna nestrpnost ne sega le preko groba, temuž celo pred človeško rojstvo.

— **Nemoralni duhovniki.** V Vatikanu jim je že predsedalo, da liberalno časopisje izve toliko neljubih afer iz duhovniškega življenja. Ker du-

hovniški listi vsako tako vest razkričijo za laž in obrekovanje, hotel je papež sam nabrati dovolj gradiva, s katerim bi pred celim svetom ovrget »napade« na celibatarje. Sestaviti je dal posebno preiskovalno komisijo, kateri se je poverilo preiskati italijanske škofije. Toda gradivo, ki ga je preiskovalna komisija pri tem nabrala, je tako, da si papež ne upa ž njim pred svet, temuž so ga dobili zaupno le duhovniki. Poročilo se glasi: »Apostolska vizitacija vseh italijanskih škofij, ki jo je odredil papež Pij X. nekako tajno, je dovedla do žalostnih rezultatov. Posebno v nekaterih škofijah v Kalabriji in Siciliji je bila apostolska preiskovalna komisija primorana postopati z dosedaj nepoznano strogo stjo. Tako je bilo n. pr. samo v nadškofiji Palermo, ki jo vodi neki kapucin, več duhovnikov takoj odstavljenih, a večina nižjih duhovnikov je dobila ukor. Tudi ostalih škofijah mnogo bolj«. — To papežovo poročilo bo pač zvijačnim katoliškim popravkarjem sapo zaprlo. Škoda, da papež apostolske preiskovalne komisije ne pošlje v slovenske škofije, posebno na Kranjsko. Najbrže se boji, da bi ostale skoraj vse župnije prazne, ako bi se se postopalo tako strogo-pravično kakor v Italiji.

* **Policijska brezobzirnost.** V Torunja sta se nedavno sprehajala po ulici John in njegova soproga, ki je sloveča gledališčna igralka. Med razgovorom sta se nekoliko razburila ter se začela kregati. V bližini je bil policaj, ki je prihitel za njima ter začel gospo psovati z vlačugo i. dr. Mož je policaju zaman dokazoval, da je to njegova žena, policaj je temveč odtrgal ženo v zapor, kjer je ostala celo noč zaprta. Policijski nadzornik je celo poklical zdravnika, naj »vlačugo« preišče. Zdravnik pa je ženi veroval, da je res omožena. Šele drugi dan so jo izpustili z besedami: »Se bo že vse pojasnilo.«

* **Rastline na električni žici.** Med najbolj razširjenimi rastlinami v Braziliji je Tillandsia, ki spada v isto vrsto kot anane. Ta rastlina je posebno trdovratne rasti. Zelo drobna semena so na dlakaslih šopkih, ki jih veter raznosi daleč po svetu. V Petropolisu, ki ima električno razsvetljava, so semena obvisela na električnih žicah ter vsled solnce in izdatne mokrote začela hitro kaliti in zeleneti. In sedaj je videti žice ovite z zelenimi rastlinami, ki imajo polno belega in rdečega cvetja.

* **Najstarejšo ladjo v Evropi,** ako ne sploh na celem svetu, ima Švedska. Ladji je ime »Emanuel« ter je bila zgrajena leta 1749. Rabi se še vedno pri prevažanju lesu.

* **Japonec, ki je služil v avstro-ogrski mornarici** je sedanji poveljnik morskega arzenala v Kureju, kontreadmiral Yamanouki. Vežbal se je tri leta v Pulju. Nosil je avstrijsko uniformo z našivi japonskih častnikov. Italijani so ga klicali Jamanucci ter je bil splošno priljubljen, ker je bil vedno razposajeno vesel. V popivanju ga ni nihče prekosil ter so ga šestokrat morali nesti domov. Sicer pa se je učil z veliko vnemo ter si sam napravil modele vojnih ladij. Priučil se je tudi nekoliko nemščine, ki jo je lomil tako, da se je vse zabavalo v njegovi družbi.

* **Največjo trgovino na svetu** otvori 1. oktobra t. l. v New-Yorku John Wannamaker. Hiša obsega 314 m² ter ima 16 nadstropij, 14 nad zemljo, 2 pod zemljo. Stala je hiša 15 milijonov kron. Okvir iz jekla tehta 14.000 ton. Glavni del posloplja obsega koncertna dvorana, ki obsega 9290 m², je 15 m visoka ter sega od drugega do petega nadstropja. V dvorani je 1550 sedežev, oder, sobe za preoblečenje itd. Prodajalo se bo v tej trgovini vse, največja važnost pa se bo dajala konfekcijam in glasbilom.

*** Preprečeni atentat.**

Ameriško mesto St. Mary ima največji vodohram na svetu za svoj vodovod. Vodohram je nad mestom. Nedavno so istega neznani zločinci hoteli z dinamitom razstreliti. Atentat se jim ni posrečil, le nekaj hiš se je poškodovalo. Ako bi se jim nakana bila posrečila, uničeno bi bilo celo mesto.

*** Ne pošiljajte denarja v pismih!** V Krakovu so našli odprtih zelo veliko pisem iz Amerike. Kakor znano, imajo kmečki izseljenci v Ameriki navado, da pošiljajo domov denar enostavno v pismih.

*** Usodna kopel postajenačelnika.** Ob Severnem morju je bila pretečeni mesec tudi huda vročina. V Syltu je to posebno čutil precej rejeni postajenačelnik. Nekega dne se mu je zdelo še ravno toliko časa, da bi se pred prihodom vlaka skopal. Brž se je slekel v kabini ter skočil v morje. Kmalu pa zagleda prihajati ob bregu ženo svojega predstojnika. Ker je bil nag, zbežal je proti kabini. Toda vrata je našel zaklenjena, a signal za vlak je že udarjal. K sreči je zagledal hčerko znanega mu gostilničarja ter jo naprosil, naj teče k očetu po hlače. Deklica je tudi hitro prišla s hlačami, toda v naglici jih je pri oblačenju razparal po celi zadnji plati. Premišljevatni ni bilo časa. Požuril se je na postajo, pokril rudečo kapo ter v samih razparanih hlačah pričakoval vlaka. Uslužbenci na vlaku in potniki so prvi čas mislili, da je mož zblaznel, ko pa se je stvar pojasnila, ni bilo smeha ne koneca ne kraja.

Loterijske srečke.

Dunaj, 27. avgusta	51, 49, 60 33, 10.
Trst, 20. avgusta	82, 66, 13, 55 39.
Praga, 24. avgusta	5, 77, 27, 37, 29.
Linc, 20. avgusta	74, 70, 37, 67, 88.
Gradec, 27. avgusta	80, 43, 82, 33, 63.

**FRANC JOŽEFOVA
GRENČICA**

„pravzaprav reprezentant grenčič“.
(V. medic. odd. splošne bolnice na Dunaju.)

Šunka

s kožo 1 gl. brez kože 95 kr. brez kosti s kožo 1 gl. 10 kr. kr. plečeta brez kosti 90 kr., suho meso 78 kr., slanina 82 kr., prešičevi jeziki 1 gl., goveji 1 gl. 20 kr., glavina brez kosti 45 kr. Dunajske salame 80 kr., prave boljše 1 gl., iz šunke 1 gl. 20 kr. Ogrska la salame 1 gl. 70 kr., salame á la ogrske trde 1 gl. 50 kr. kila. Velike klcbase po 20 kr. — Pošiljam le dobro blago od 5 kil naprej proti povzetju
Janko Ev. Sirc v Kranju.

Vsaka rodbina naj bi v svoj prid rabila le
Kathreinerjevo
Kneippovo sladno kavo
kot primes vsakdanji kavni pijači.

Zmešane lase
kupuje po najvišjih cenah in plača boljše nego vsaka zunanja firma
Ludovik Businaro
v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.
Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na svojo firmo.

težaven okus kave dovede v primesten
Vydrove žitne kave
POKUSITE SI — Vzorak dragovljno.
Postre 5 kg. pošilja 4 K. 50 h. franco.
„DOMAČI PRIJATELJ“
Vydrove izdelava filoz. kate. Praga-1911

Najnižje cene. Največji izbor.
Preobleke. Popravila.
Skrbno izdelovanje.
L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg

Red Star Line
Rdeča zvezda *
V Ameriko!
Antwerpen Hitra in varna vožnja z moderno opremljenimi novimi brzoparniki te solidne
New York družbe pri pošteni in snažni postrežbi. Natančen zanesljiv pouk in veljavne listke po
Philadelphia
70 gl. za železnico in barko
dobite v 978-15
Kolodvorskih ulicah št. 41
od južnega kolodvorja na desno.
Za zastopstvo „RDEČE ZVEZDE“
Ivan Nep. Resman.

Antwerpen New York

Sedaj gl. 60.
Zelo znižane vozne cene v Ameriko.
Preje gl. 105.
Ravno ista vožnja in postrežba kakor preje.

Iz Ljubljane v Novi-York samo 60 gl.
s prosto dobro hrano že v Hamburgu
v dežele: Pennsylvania, Ohio, Illinois, Minnesota, Montana, Californija i. t. d. toliko višje, kolikor je **tarifna cena** po ameriški železnici; s priznano najboljšimi parniki družbe

Hamburg-Amerika Linie.
Kdor je odločen potovati in da se mu dober prostor preskrbi, naj pošlje **20 K are** na moj naslov: 2282-52
Jr. Seunig, Ljubljana, Dunajska cesta št. 31.

Zarezane strešnike
vštricne (Strangfalzziegel) in francoske (gepresste Falzziegel)
Zidarsko opeko, cement roman in portland glinaste peči in štedilnike plošče za tlak šamotne in cementne
kakor tudi vse drugo stavbinsko blago ponujajo po najnižjih cenah v poljubnih množinah
F. P. Vidic & Comp., Ljubljana.

Stanje hranilnih vlog: 18 milijonov kron. Rezervni zaklad: nad 550.000 kron.
Mestna hranilnica ljubljanska
na Mestnem trgu zraven rotovža
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.
Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.
Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potem c. kr. poštne hranilnice. Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. 223-8
Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje, in sicer po 4 1/2% do 5%.